

กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในปีพุทธศักราช 2540
:ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มผลักดัน และชนชั้นนำทางการเมือง

นายยอดชาย ชูติกาโม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-565-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PROCESS OF DRAFTING THE THAI CONSTITUTION IN 1997
: POWER INTERACTIONS BETWEEN PRESSURE GROUPS
AND POLITICAL ELITES

Mr.Yodchai Chutikamo

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Government

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-331-565-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในปีพุทธศักราช 2540 :
ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มผลักดันและชนชั้นนำทางการเมือง
โดย นายยอดชาย ชูติกาโม
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ นพ.ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

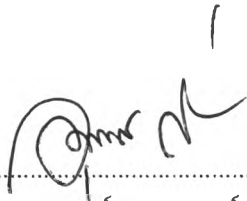
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

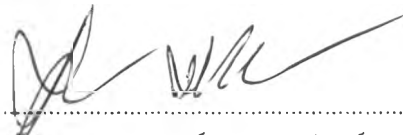
.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร)

ประธานกรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธาส ตรีรัตน์)

กรรมการ

ยอดชาย ชูติกาโม : กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในปีพุทธศักราช 2540 : ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มผลักดัน และชนชั้นนำทางการเมือง (THE PROCESS OF DRAFTING THE THAI CONSTITUTION IN 1997 : POWER INTERACTIONS BETWEEN PRESSURE GROUPS AND POLITICAL ELITES) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลีมนานี, 365 หน้า ISBN 974-331-565-9.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในปีพุทธศักราช 2540 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นสำคัญที่เป็นเรื่องของปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มผลักดันและชนชั้นนำทางการเมือง ที่มีต่อเนื้อหาของรัฐธรรมนูญที่ถูกยกร่างโดยสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการยกร่างรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและการทำประชาพิจารณ์

ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ อันก่อตั้งขึ้นมาจากกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญในปี พุทธศักราช 2540 ท่ามกลางการผลักดันของชนชั้นนำทางการเมืองและกลุ่มผลักดันที่ต้องการให้มีการปฏิรูปการเมืองมีลักษณะที่โน้มเอียงไปในทางที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของชนชั้นนำทางการเมืองมากกว่ากลุ่มผลักดัน โดยตลอดระยะเวลาที่มีการยกร่างรัฐธรรมนูญได้เกิดความขัดแย้งขึ้นในกลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองต่าง ๆ กับสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ทำให้ต้องมีการต่อรองและประนีประนอมกับชนชั้นนำทางการเมืองกลุ่มต่าง ๆ อาทิ กลุ่มนักการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร และกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา โดยการยอมแก้ไขเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญบางส่วน เพื่อให้กลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองพอใจจะได้ลงคะแนนเสียงให้ร่าง รัฐธรรมนูญผ่านการพิจารณาของรัฐสภา ขณะที่กลุ่มผลักดันแทบไม่มีอิทธิพลหรืออำนาจใด ๆ เลย ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่บัญญัติอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้รับการจัดทำโดยคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญที่สำคัญคือ กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่มีการคิดกันขึ้นมาและประกาศเป็นเจตนารมณ์หลักในการทำงานของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ความคิดเห็นเหล่านั้นกลับไม่ได้รับความสนใจจากสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเท่าที่ควร ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญไปตามอุดมการณ์และเจตนารมณ์ของตนเองโดยมีการนำเอาความคิดเห็นของประชาชนมาเป็นส่วนประกอบการพิจารณายกร่างรัฐธรรมนูญเท่านั้น

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C830225 : MAJOR GOVERNMENT
KEY WORD:

YODCHAI CHUTKAMO : THE PROCESS OF DRAFTING THE THAI CONSTITUTION
IN 1997 : POWER INTERACTIONS BETWEEN PRESSURE GROUPS AND POLITICAL
ELITES. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. ANUSORN LIMMANEE, Ph.D. 365 PP.
ISBN 974-331-565-9.

The purpose of this study is to study the process of drafting the Thai constitution in 1997 focusing on power interactions between pressure groups and political elites towards the content of the constitution drafted by members of the Constitution Drafting Council. The drafting has gone through various steps including opinion polls and public hearings.

It is found that political elites and pressure groups would like to reform politics by having the new constitution drafted. The content of the new constitution tends to be in line with the elites' opinion more than that of the pressure groups. During the drafting process, conflicts on various issues have occurred between different groups of political elites and members of the Constitution Drafting Council. Such conflicts lead to negotiations and compromises to satisfy such groups of political elites as some members of the House of Representatives and some members of Parliament. Consequently, they would vote for the constitution. The pressure groups, however, do not have any influence on the changes of the content of the constitution. The main issue proposed by the constitution drafting committee is the public hearing process. Although members of the Constitution Drafting Council prioritize this issue, in practice they do not pay much attention to it. It seems that members of the Constitution Drafting Council have drafted the constitution mainly according to their ideologies and will while taking public opinion into consideration a little.

ภาควิชา..... การปกครอง

สาขาวิชา..... การปกครอง

ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิติศ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

กระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง ของ รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาย ตรีรัตน์ ซึ่ง บุคคลทั้ง 2 ท่านเปรียบเสมือน “ครู” ผู้ให้แสงสว่างแก่การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ทำให้ผู้เขียนสามารถหลุดพ้น ไปจากข้อจำกัดต่าง ๆ ของข้อมูล จนสามารถพัฒนางานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ดำเนินไปในหลักการและแนวทางที่ ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งทั้ง 2 ท่าน ได้ให้ความเมตตา ชี้แนะ ตลอดจนให้กำลังใจและความเชื่อมั่นแก่ผู้เขียนมาโดย ตลอด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วยคำชี้แนะจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยันต์ ไชยพร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ที่สำคัญยิ่ง ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว. พุทธิสถาน ชุมพล ครูอีกท่าน หนึ่งของผู้เขียน ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มและเสนอประเด็นในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้กับผู้เขียน ทำให้ผู้เขียนได้เปิด โลกทัศน์ และได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่าในแง่มุมทางวิชาการ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการมอง คนและเข้าใจสังคมอย่างเปี่ยมล้น ซึ่งผู้เขียนจะขอจดจำและระลึกถึงอยู่เสมอ

ขอขอบคุณ คุณนภัส คีรีวางกูร และเพื่อน ๆ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนอย่างมากในการนำมาใช้ประกอบการจัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ คุณพรทิพย์ วงวาส และคุณกมลทิพย์ เมื่อกผล ที่มีความอดทนในการแก้ไข ตรวจสอบ และจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จสมบูรณ์ นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก คุณรณชาติ บุตรแสนคม, คุณเสงี่ยม ฤทธิ์นวล, คุณจิตศาสตร์ สิริพิพากุล และคุณวิจิตรา สิริพิพากุล ในการ เตรียมและจัดพิมพ์ร่างต้นฉบับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่ง “น้ำใจ” ของบุคคลที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้เขียนไม่อาจ กล่าวได้เพียงแต่คำขอบคุณ

ขอขอบคุณเป็นพิเศษ แต่ คุณประทีป ว่องวิระยุทธ์ เพื่อนรักผู้ให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุน ในทุก ๆ ด้าน โดยตลอดกระบวนการจัดทำ

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณผู้ที่อยู่เบื้องหลังทุกคน ซึ่งเป็น “แรงใจ” ให้กับผู้เขียนมาโดยตลอด บุคคล เหล่านี้มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ผู้เขียนได้จัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นั่นคือคุณพ่อ คุณแม่ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคน ซึ่งแรงใจที่ได้รับมาได้สานต่อความฝันของผู้เขียนให้เป็นจริงแล้วในวันนี้

ยอดชาย ชูติกาโม

พฤษภาคม 2542

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
2 กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญของประเทศไทยในอดีต รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
3 ความเป็นชนชั้นนำทางการเมืองภายในโครงสร้างและกระบวนการดำเนินงานของสภาร่าง รัฐธรรมนูญ.....	49
4 ความคิดเห็นของชนชั้นนำทางการเมืองกลุ่มต่าง ๆ และกลุ่มผลักดันในร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่.....	99
5 บทสรุป.....	204
รายการอ้างอิง.....	208
ภาคผนวก.....	217
ประวัติผู้เขียน.....	365